

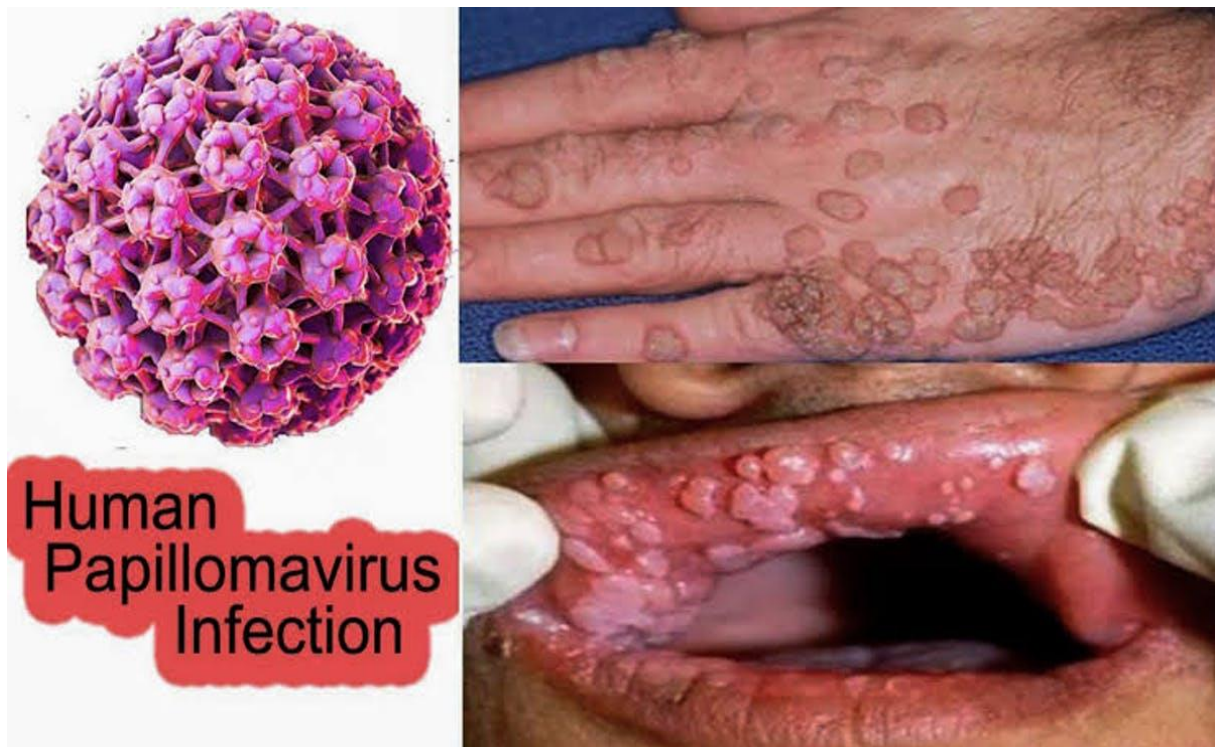
Ritah Nakuya

Naturkunskap 1b

Projektuppgift sexualitet

2020-10-6

SEXUELLT ÖVERFÖRBARA SJUKDOMAR & SKYDD (HPV)

Sexuellt överförbara sjukdomar & skydd (HPV)

Detta dokument handlar om vad Sexuellt överförbara sjukdomar är och skydd med mer fokus på HPV. Sexuellt överförbara sjukdomar är infektioner som du kan få genom att ha oskyddat sex. Genom att ha oskyddat sex kan man ha sjukdomar eller infektioner såsom HPV, Mykoplasma, Klamydia, Herpes, Hepatit B, Hiv och aids.

Vad är HPV?

Humant papillomvirus förkortas ofta med HPV. HPV är den vanligaste sexuellt överförbara infektionen och det finns många olika typer av HPV som kan orsaka hälsoproblem.

Humant papillomvirus (HPV) innehåller mer än 200 olika typer av virus. De drabbar både flickor och pojkar. Tretton typer av HPV klassificeras som högriskvirus och kan orsaka olika typer av cancer såsom livmoderhalscancer och cancer i vulva, vagina, anus, penis och hals. HPV typ 16 och 18 är de vanligaste högrisktyperna för cancer och orsakar cirka 70 procent av alla fall av livmoderhalscancer som orsakar cellförändringar som i sällsynta fall kan leda till cancer särskilt i livmoderhalsen

HPV typ 6 och 11 orsakar kondylom medan andra typer orsakar exempelvis könsvärtor och värtor på händer och fötter. De flesta människor smittas med en eller flera olika typer av viruset någon gång i livet och HPV infektion har vanligtvis inget symptom och läker vanligtvis på egen hand.

Hur HPV är smittad.

HPV sprids från person till person genom hud och slemhinnor som kommer i kontakt med varandra till exempel genom oskyddat sex.

Hur man kan skydda sig.

Använd kondom eftersom kondomer är ett utmärkt skydd mot andra sexuellt överförbara infektioner och kondomen ska vara intakt och på under hela samlaget.

Att avstå från sex kan skydda mot HPV och andra sexuellt överförbara infektioner.

Att få en vaccinering av HPV är effektivt och hjälper till att minska HPV infektioner och livmoderhalscancer. Vaccinet rekommenderas till alla flickor och pojkar i åldern 11-12 år för att ge skydd mot viruset innan en person exponeras genom sexuell aktivitet.

Regelbunden screening för livmoderhalscancer kan hjälpa till att identifiera eventuella onormala celler på livmoderhalsen så att den kan övervakas eller behandlas för att förhindra progression till cancer.

Vaccination mot HPV

Tidigare erbjöds HPV vaccination till flickor i årskurs 5 eller 6 men från augusti 2020 kommer HPV vaccination att erbjudas alla barn i årskurs 5. Vaccination mot HPV omfattar pojkar födda 2009 och senare under vaccinationsprogram för barn.

Ett schema med två doser med doser med minst sex månaders mellanrum gäller barn i åldern 9 till 13 eller 9 till 14 beroende på vaccinet. Tredosscemat gäller för äldre barn och vuxna och det rekommenderas att de två första doserna ges med 1 till 2 månaders intervall och att intervallet mellan doserna två och tre ska vara minst 4 till 5 månader.

Alla tre vacciner skyddar mot HPV typ 16 och 18, vilket orsakar cirka 70 procent av alla fall av livmoderhalscancer. Andra cancerformer är främst relaterade till HPV typ 16. Två av vaccinerna skyddar också mot HPV typ 6 och 11 som orsakar 90 procent av alla fall av kondylom. För bästa effekt bör vaccinet ges innan det smittas med HPV.

Att vaccinera barn med lägre åldrar är bra eftersom barn utvecklar ett starkare immunsvaret mot HPV om de vaccineras tidigare vilket minskar risken för att bli påverkade av viruset. Varje år i Sverige drabbas cirka 300 män och 800 kvinnor av HVP och får någon form av cancer orsakad av viruset. Sedan vaccinationerna startade har man sett att färre yngre kvinnor i Sverige har smittats med de typer av HPV som ingår i vaccinerna.

I Sverige kallas alla kvinnor från 23 till 64 år regelbundet för gynekologisk cellprovskontroll och det är ett effektivt sätt att upptäcka cellförändringar och förhindra livmoderhalscancer och antalet fall av livmoderhalscancer har minskat sedan kontrollerna infördes på 1960-talet.

Rekommendationer.

HPV infektion omfattas inte av smittskyddslagen och är inte anmälningspliktig men 4 valenta HPV vaccinet ingår i högkostnadsskyddet för kvinnor till och med 26 års ålder. Äldre kvinnor, pojkar födda före 2009 och män får själva bekosta vaccinationen.

Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar HPV vaccin i alla länder men det finns vissa länder som ger vaccinet endast till flickor i åldrarna 9 till 13. År 2011 infördes HPV vaccinet för pojkar i åldrarna 11 till 12 och detta var för att förhindra könsorgan vårtor och anal cancer hos män. Vaccinationen rekommenderades också för män mellan 13 och 21 år som inte tidigare har vaccinerats.

Förslag på platser på nätet med bra information.

1177 Vårdguiden, "HPV – humant papillomvirus".

Folkhälsomyndigheten, "Sjukdomsinformation om HPV-infektion".

Karolinska Institutet, "HPV-infektioner kan utrotas om både pojkar och flickor vaccineras".

Cancerfonden, "Humant papillomvirus, HPV".

Apoteket, "God prognos om sjukdomen upptäcks i tid".

Källförteckning

1177 Vårdguiden, "HPV – humant papillomvirus",
<https://www.1177.se/Ostergotland/sjukdomar--besvar/konsorgan/konssjukdomar/hpv--humant-papillom-virus/>, 2020-08-17.

Folkhälsomyndigheten, "Sjukdomsinformation om HPV-infektion",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/smittsamma-sjukdomar/hpv-infektion/>, 2016-02-04.

Mayo Clinic Health System, "Protecting yourself against HPV",
<https://www.mayoclinichealthsystem.org/hometown-health/speaking-of-health/protecting-yourself-against-hpv>, TUESDAY, MAY 2, 2017.

Karolinska Institutet, "HPV-infektioner kan utrotas om både pojkar och flickor vaccineras",
<https://nyheter.ki.se/hpv-infektioner-kan-utrotas-om-bade-pojkar-och-flickor-vaccineras>, 2020-03-12 .

Cancerfonden, "Humant papillomvirus, HPV", https://www.cancerfonden.se/minska-risken/infektioner?qclid=EAlalQobChMI5qOt_Y6U7AIVAyF7Ch0VrgPeEAAYASAAEgJWqPD_BwE , 9 januari 2019.